

О.В. Острогляд
старший викладач
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка
К.А. Міщенко
студентка 4 курсу
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

ЗНАЧЕННЯ ПЛЕНЕРУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ АРХІТЕКТОРА

Анотація. Був проведений аналіз щодо формування навичок і вмінь у швидкому малюванні, необхідних для архітектора. Проблема є актуальною у зв'язку з недостатньою вивченістю питань розвитку спеціальних і професійних здібностей архітектора на пленері. Не визначена роль і місце начерків і замальовок на пленері у розвитку цих здібностей.

Ключові слова: Пленер, архітектура, швидкі начерки, формування здібностей, форма, зорове сприйняття, класифікація.

Пленерні етюди володіють своїми специфічними особливостями, неповторними можливостями в досягненні професійної майстерності архітектора. Вони створюють великий запас зорових вражень необхідних для виконання композицій і архітектурних рисунків, розвивають спостережливість, зорову пам'ять, образне мислення, цілісне сприйняття. Проблемою дослідження є підвищення спеціальної та професійної підготовки архітектора на пленері. Проблема є актуальною у зв'язку з тим, що вивченість питання розвитку художньо-архітектурних здібностей на пленері є недостатньо науково обґрунтованою.

Пленер – мальовнича техніка зображення об'єктів при природному світлі і в природних умовах. Цей термін також використовується для позначення правдивого відображення барвистого багатства природи, усіх змін кольору в природних умовах, за активної ролі світла і повітря. Для архітектора це досить важливим візуальне моделювання, тобто зарисовки, начерки необхідні для формування уявлень про простір і фіксації зорового образу реального простору на площині. Найпоширенішим способом малюнка архітектурного середовища є статичний принцип зображення. Цьому

навчають численні методичні посібники по малюнку ще з середини XIX століття (К.Н. Шпарварт (1862), Н.А. Мартинов (1891), Конц (1895), С. Ягужинський (1903) та ін. Питання відображення простору в архітектурній графіці і у живописі було розкрито в дисертаціях Н.Ф. Маркова, В.М. Соняк, В.М. Непомнящего і у статтях Д.Г. Баришевого. Композиційному і структурному аналізу реального простору приділялася увага в книзі Л.І. Кирилової, в методичних посібниках Л.М. Тверського, В.І. Іовлева; в дисертаціях В.К. Моора, О.І. Явейна, Х.Е. Штейнбах. Ритмічної організації композиції форм присвячені праці М.Я. Гінзбурга («Ритм в архітектурі»), С.М. Бонді («Про ритмі»), П.А. Кудіна («Ритм і увага в художньому конструюванні»).

На цей час є значна кількість досліджень, що стосуються окремих сторін процесу розвитку спеціальних і професійних здібностей на пленерних заняттях швидким малюнком. Так наприклад, А.Е. Терентьев і Н.К. Шабанов досліджували процес розвитку професійних здібностей і умінь. Н.Я. Маслов, С.Є. Токарев, В.М. Соколинский, Л.Г. Ушакова, досліджували процес розвитку творчих здібностей під час пленеру, але не акцентували уваги на розвитку спеціальних і професійних умінь і здібностей.

Рис. 1. Архітектурні зарисовки з натури

Мислення архітектора направлено на:

по-перше, усвідомлення існуючої або створюваної композиційної цілісності архітектурного середовища за допомогою виявлення чи створення системи зв'язків, що пронизують архітектуру. У цьому випадку малюнок виступає як засіб, інструмент фіксації думки зодчого;

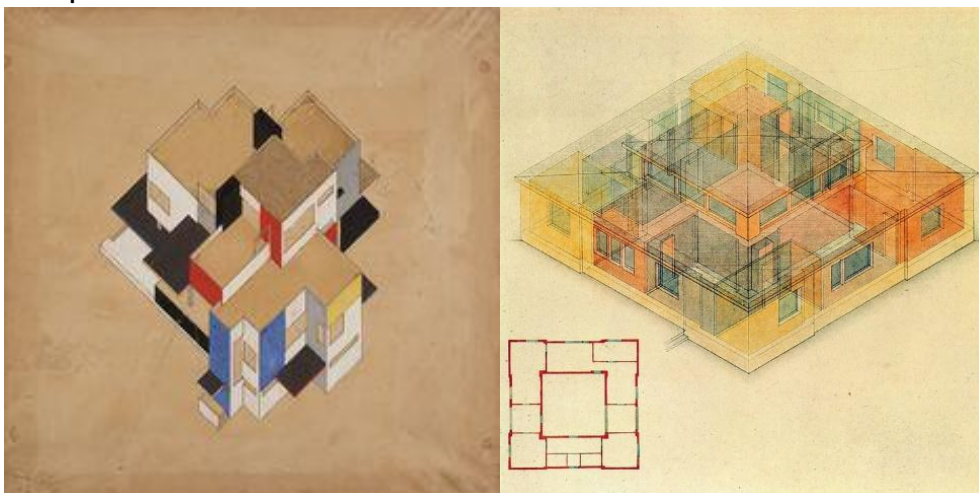
по-друге, малюнок використовується творцем в архітектурному проектуванні як засіб візуального моделювання образу на площині аркуша. Знання організації композиції (як вчення з'єднати

розрізнені елементи в єдине ціле) виступає основою майстерності архітектора і ріднить його з творчістю живописця, графіка, скульптора.

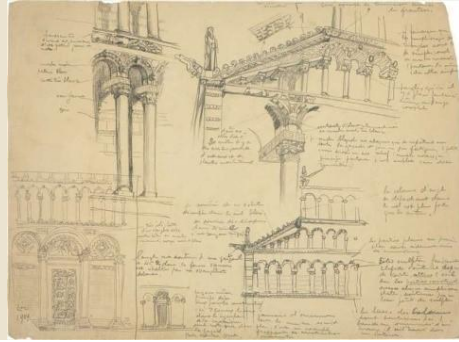
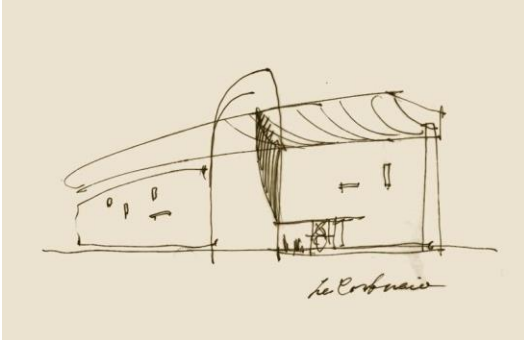
Аналіз наукових досліджень та методичної літератури показав, що спеціального дослідження з розвитку спеціальних і професійних здібностей у процесі виконання начерків і замальовок на пленері не проводилося. Начерки володіють своїми специфічними особливостями, неповторними можливостями в досягненні професійної майстерності та досвіду. Вони створюють великий запас зорових вражень, необхідних для виконання композицій і подальших архітектурних об'єктів, розвивають спостережливість, зорову пам'ять, образне мислення, цілісне сприйняття. Цей вид малюнка сприяє формуванню навичок і вмінь у швидкому малюванні, необхідних для архітектора. Заняття начерками на пленері дають великий заряд позитивних емоцій від спілкування з природою, сприяють формуванню естетичного смаку.

Головний принцип навчання на пленері – це індивідуально-особистісний підхід. При цьому основною формою взаємодії особистості з середовищем є етюд з натури. Ключовим фактором у роботі з натури на пленері є її ідейно-мистецька спрямованість, що сприяють розвитку художнього мислення, оволодіння навичкою виразної передачі об'єкта, «швидкого захоплення форми», формуванню сприйняття величини, форми і кольору, уявному зображенню раніше спостережуваних об'єктів у пленері.

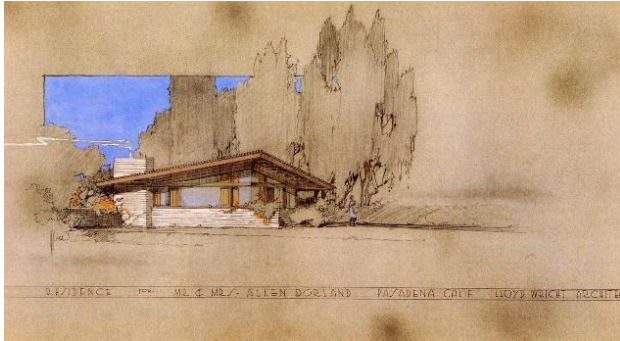
Зарисовки є невід'ємною частиною в практиці відомих архітекторів, які працювали в різних техніках, виконували зарисовки різні за тривалістю.

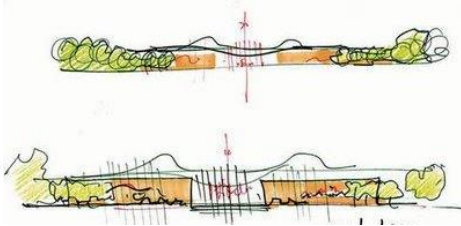
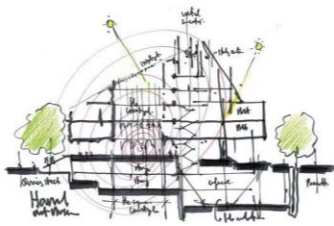
В.Гропіус

Ле Корбюзье

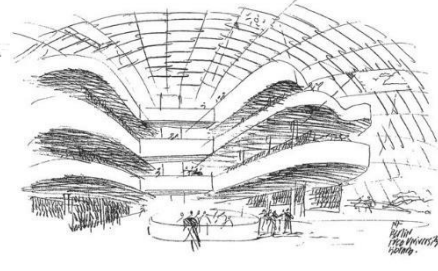
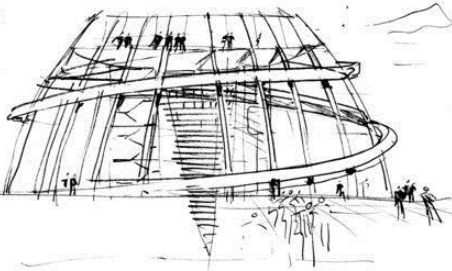

Ф.Л. Райт

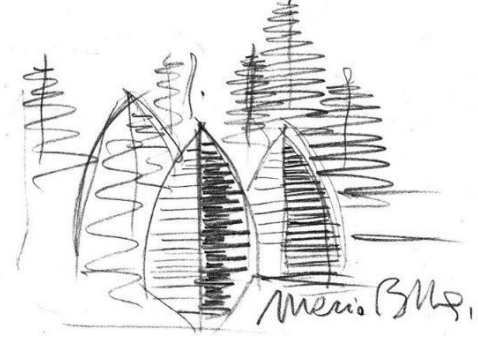

Р. Пиано

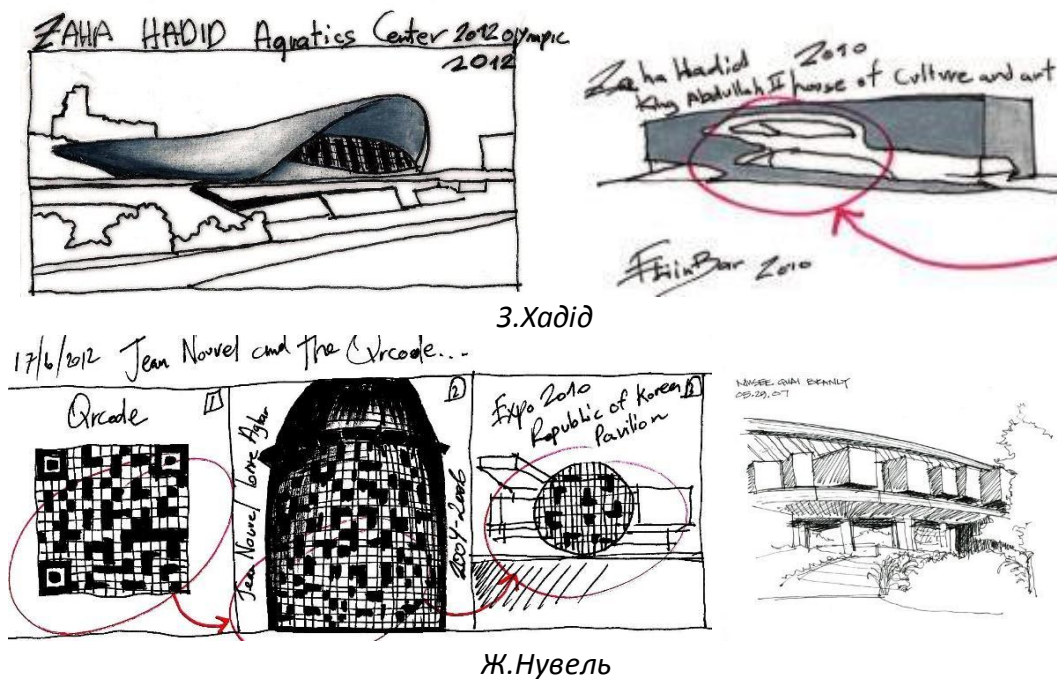
of nature in the
 appropriate
 it also easy
 to interpret
 life in
 situations
 that
 require
 a platform
 and
 to meet
 the level.

Н. Фостер

М. Ботта

З.Хадід

Ж.Нувель

Рис. 2. Приклади архітектурних зарисовок виконані відомими архітекторами світу

При роботі із зарисовками віділяють різні методи та етапи. На початку роботи над етюдом використовуються методи: вільного пошуку композиційного рішення, індивідуальних короткострокових завдань із застосуванням графічних засобів (це є перший етап роботи над рисунком).

Потім, на етапі узагальнено-пластичного зображення (ліплення форми кольором) при передачі загальних тонових і колірних відносин, пропорційних натурі, уточнюється загальний колірний тон, визначаються великі світлотіньові маси, здійснюється узагальнена моделювання об'ємної форми і мальовнича опрацювання з урахуванням повітряної перспективи.

На етапі завершення етюду остаточно виявляється головне і другорядне в колірному ладі етюду, відбувається підпорядкування всіх, частин зображення цілого, посилення або ослаблення деталей по колірному тону, світлин і насиченості. Тому, виділяючи різні етапи в зарисовках, можна виділити і їх різну тривалість за часом. Зважаючи на це, була проведена робота виконання зарисовки, спираючись на її етапність.

Аналізуючи зарисовки як відомих архітекторів, так і студентів, можна зробити класифікацію зарисовок спираючись на час їх

виконання. Можна виокремити рисунки, які виконані за такий термін часу:

1. До 5 хвилин;
2. 5-10 хвилин;
3. 10-20 хвилин;
4. Більше 30 хвилин.

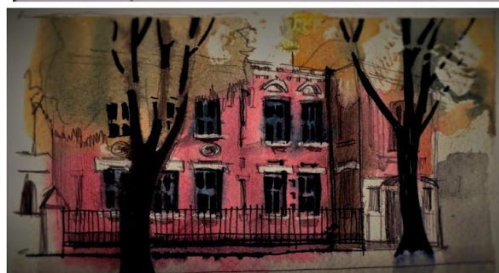

Рис. 3. Етапи виконання архітектурних зарисовок за часом

Зважаючи на те, за який термін часу виконана зарисовка, можна обрати і матеріал, яким робота буде виконана. На першому та другому етапі це переважно графічні матеріали такі як графітний олівець, лінер, маркер, туш. При роботі над роботою більше 10 хвилин матеріали комбінуються. Використовується акварель з більш детальною графічною промальовкою. При роботі більше 30 хвилин можна також комбінувати різні техніки, додаючи гуаш або виконувати роботу навіть в техніці колажу.

Отже, у ході вивчення даної теми були зроблені висновки щодо значення пленерних замальовок у практиці архітектора. Незважаючи на те, що роботи архітекторів неповторні та всі різні між собою, все ж таки їх можна класифікувати за різними критеріями. Проаналізувавши вплив зарисовок, можна сказати, що вони мають важливе значення в формуванні професіональних навичок, адже вони володіють своїми специфічними особливостями, створюють запас зорових вражень, необхідних для виконання композицій і подальших архітектурних об'єктів, розвивають спостережливість, зорову пам'ять, образне мислення, цілісне сприйняття.

Література

1. *Рисунок для архитекторов / Магали Дельгадо Янес, Эрнест Редондо Домингез ; Перевод с испанского Ю. В. Севостьяновой; Научный консультант О. Б. Антоненко. – Москва : Арт-Родник, 2005. – 191 с., ил. – (Рисунок для профессионалов).*
2. *Архитектура и гуманизм : Сборник статей / Алвар Аалто ; Составление, вступительная статья, комментарии и библиография А. И. Гозака ; Перевод с финского, английского, французского и немецкого. — Москва : Издательство «Прогресс», 1978. – 221 с., ил.*
3. *Architectural drawing / by Wooster Bard Field, architect, assistant professor of engineering drawing, the Ohio state university ; with an introduction and article on lettering by Thomas E. French, professor of engineering drawing, the Ohio state university. – Ninth Impression. — New York and London : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1922. – 161 p., ill.*
4. *Рисунок для архитекторов / Магали Дельгадо Янес, Эрнест Редондо Домингез ; Перевод с испанского Ю. В. Севостьяновой; Научный консультант О. Б. Антоненко. – Москва : Арт-Родник, 2005. – 191 с., ил. – (Рисунок для профессионалов)*
5. *Развитие архитектурно-художественного образования в современных условиях : Материалы I международной научно-практической конференции / Под общей редакцией кандидата педагогических наук, профессора Н. Г. Ли ; Пензенский государственный университет архитектуры и строительства. – Пенза : ПГУАС, 2014. – 236 с.*